

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windmolenlocatie Oude Maas, gemeente Binnenmaas

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

22 februari 2016 / projectnummer 3002

1. Oordeel over het aangevulde milieueffectrapport

De gemeente Binnenmaas wil uitvoering geven aan de provinciale windopgave in haar gemeente door een bestemmingsplan vast te stellen dat een windturbinepark met een vermogen van ongeveer 15 megawatt (MW) op de locatie Oude Maas mogelijk maakt. Ter ondersteuning van de besluitvorming over dit bestemmingsplan en de aan te vragen vergunningen wordt een milieueffectrapportage doorlopen. Bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad van Binnenmaas.

De gemeente heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage ('de Commissie')¹ gevraagd het milieueffectrapport ('MER') te beoordelen op juistheid en volledigheid. De Commissie heeft als uitgangspunt voor haar advies gehanteerd dat de locatie Oude Maas is aangewezen door de provincie Zuid-Holland als windenergielocatie in de verordening Ruimte (VRM). Omdat de locatie al vastligt gaat de Commissie niet in op onderbouwing van de locatiekeuze.

Tijdens de toetsing van het MER oordeelde de Commissie dat het MER nog niet compleet was. De gemeente heeft het rapport daarom laten aanvullen.

Bevindingen MER en de aanvulling daarop

Het rapport beschrijft op heldere wijze de effecten van het windpark op de leefomgeving en de natuur en is prettig leesbaar. Het rapport geeft in de hoofdstukken 8 en 10.4 in een overzichtelijke tabel een goede compacte beschrijving van de effecten per alternatief en variant. In het aangevulde MER is nu een voorkeursalternatief (VKA) gepresenteerd bestaande uit vijf windturbines met ashoogte van 129 meter, rotordiameter van 141 meter en vermogen van 4.2 MW. Van dit VKA zijn ook de gevolgen in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat bij 8 woningen een normoverschrijding aan de orde is, die voorkomen zal worden door stilstandsvoorzieningen. Bestuurders en omwonenden kunnen zich op basis van deze informatie een goed beeld vormen van de effecten die te verwachten zijn, bijvoorbeeld wat betreft geluid en slagschaduw.

Oordeel

De Commissie is van oordeel dat het aangevulde MER² nu bijna alle informatie bevat die nodig is voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan windpark Oude Maas. Op twee punten is naar het oordeel van de Commissie nog extra informatie nodig, namelijk:

- over de benodigde compensatie van het oppervlakteverlies van het Natuurnetwerk Nederland door plaatsing van de windturbines;
- en over effecten op Ruige dwergvleermuizen en de wijze waarop negatieve gevolgen kunnen worden voorkomen.

Deze informatie is nodig om te kunnen beoordelen of het VKA niet teveel natuurschade veroorzaakt én te bepalen of het VKA op de voorgestelde wijze uitgevoerd kan worden binnen natuurreggeving.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies.

² MER versie 1.2 - 5 januari 2016.

De Commissie adviseert deze informatie alsnog in beeld te (laten) brengen voordat de gemeenteraad over het bestemmingsplan besluit. Hiermee kan de raad straks goed onderbouwde afwegingen maken over het plan.

Aandachtspunt hierbij is dat de gemeente Binnenmaas de Commissie om advies heeft gevraagd voorafgaande aan de ter visie legging van het ontwerp bestemmingsplan en de vergunningen. Dit betekent dat de gemeente later zelf nog moet nagaan of het MER ten grondslag kan liggen aan het bestemmingsplan en de vergunningen, omdat de Commissie dit niet heeft kunnen controleren.

Interferentie met windpark Barendrecht

Tot slot constateert de Commissie dat het MER slechts beperkt ingaat op de interferentie met een mogelijk windpark in Barendrecht. Gezien de fase van de besluitvorming aldaar en het feit dat een mogelijk windpark in Barendrecht nog onduidelijk is – de provincie is pas onlangs (eind 2015) gestart met een partiele herziening van de verordening ruimte voor het onderdeel windenergie – acht de Commissie de informatie voor de nu voorliggende besluitvorming afdoende. Mochten beide procedures elkaar toch gaan kruisen dan adviseert de Commissie interferentie tussen beide parken alsnog in beeld te brengen. Dit moet dan gebeuren in de procedure die als laatste loopt.

2. Toelichting op het oordeel

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe.

2.1 Effecten op Natuurnetwerk Nederland

MER

Bij alle alternatieven wordt de derde turbine in een Natuurnetwerk Nederland-gebied geplaatst. In het MER (bijlage 5) wordt ingegaan op de huidige situatie en habitatgeschiktheid van het gebied en effecten van het plaatsen van de turbines voor de wezenlijke kenmerken van het Natuurnetwerk-gebied. De conclusie van deze bijlage geeft aan dat 2.500 m² gebied aan natuurlijke vegetatie verloren zal gaan waardoor het gebied mogelijk minder geschikt wordt als broedgebied voor zangvogels. De Commissie miste in het MER de nadere uitwerking hiervan en de eventueel nodige compenserende maatregelen.

Aanvulling

De Commissie constateert dat in het aangevulde MER is nagegaan in hoeverre het Natuurnetwerk wordt aangetast. Echter de op basis van deze analyse benodigde compensatie is niet beschreven. Denk aan locatie, oppervlak en kwaliteit van compensatiegebied, een overzicht van de afspraken en wie hiervoor verantwoordelijk is. De informatie over de compensatie is nodig om te kunnen beoordelen of het VKA niet teveel natuurschade veroorzaakt én te bepalen het VKA op de voorgestelde wijze uitgevoerd kan worden binnen natuurregeling. De Commissie is daarom van oordeel dat op dit onderwerp nog niet voldoende informatie beschikbaar is voor de besluitvorming over het bestemmingsplan. De Commissie adviseert deze informatie alsnog in beeld te (laten) brengen voordat de gemeenteraad over het bestemmingsplan besluit.

2.2 Effecten op beschermde soorten

MER

In het MER wordt beschreven dat de trek van Ruige dwergvleermuis voor een deel binnen het bereik van de rotorbladen plaatsvindt. Hierdoor is het niet uitgesloten dat er slachtoffers vallen. Of het aantal slachtoffers dusdanig groot is dat mitigerende maatregelen aan de orde zijn of ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Flora en faunawet hangt af van het aantal slachtoffers in vergelijking met de populatie dieren.

In het overzichtswerk van Winkelman en in populatiestudies naar vleermuizen wordt informatie gegeven over aantallen. Er zijn ongeveer 50.000–100.000 Ruige dwergvleermuizen in ons land. Dat aantal is in het MER overgenomen. Het mortaliteitsrisico blijft volgens het MER ver onder de mortaliteit van 1% van die populatiegrootte. Bij het bepalen van de 1%-mortaliteitsgrens moet echter van de *plaatselijk aanwezige* Ruige dwergvleermuizen worden uitgegaan en niet van de landelijke populatie. Complicerende factor is dat het hier niet gaat om de lokaal aanwezige voortplantingspopulatie, maar om de hoeveelheid langstreckende Ruige dwergvleermuizen. Het onderzoek bij het MER voor het windpark Wieringermeer heeft dit opgelost door de 1%-mortaliteitsgrens ook van toepassing te verklaren op het aantal langstreckende dwergvleermuizen. De Commissie stelt voor dat hier ook te doen.³

De Commissie adviseerde in een aanvulling op het MER aannemelijk te maken dat de gunstige staat van instandhouding van de Ruige dwergvleermuis door het plaatsen van de windturbines niet in gevaar wordt gebracht.

Aanvulling

De Commissie is met de nieuwe verstrekte informatie uit de aanvulling nog steeds van oordeel dat er mogelijk sprake is van een risico dat de gunstige staat van instandhouding voor doortrekkende Ruige dwergvleermuizen in gevaar komt. Immers, het aangevulde MER komt, via extrapolatie, op zo'n 3.200 migrerende Ruige dwergvleermuizen ter plaatse.⁴ Bij dat aantal zou dat een 1%-mortaliteitsnorm betekenen van 10 vleermuizen per jaar.³ Het dubbele (20), indien voor de zekerheid dat aantal doortrekkers wordt verdubbeld, omdat er ook nog buiten deze najaarstrek Ruige dwergvleermuizen kunnen worden verwacht.

³ Voor het windpark Wieringermeer is berekend dat de kans zeer wel aanwezig is dat de 1%-mortaliteitsgrens voor ruige dwergvleermuis wordt overschreden (=0,33% van de passerende aantallen). Dat betekent dat aldaar jaarlijks méér dan 100 dwergvleermuizen bij de noordelijke turbines kunnen omkomen. De kans is het grootst bij turbines die bij het bos en/of bij de oever staan. Winkelman geeft vergelijkbare gemiddelde cijfers van slachtoffers, al is de variatie per onderzoek groot. Op basis van deze onderzoeken is niet uit te sluiten dat ook bij de Oude Maas de 1%-mortaliteitsgrens wordt overschreden. Het nieuwe rijtje windturbines wordt immers ook vlakbij bos en oever geplaatst. In de studie van de Wieringermeer zitten dergelijke turbines in de categorie met minimaal één en waarschijnlijk méér dan drie vleermuizenslachtoffers per jaar (terwijl een turbine in de polder geplaatst ver onder één vleermuisslachtoffer jaarlijkse blijft). Bij vijf turbines loopt dat al gauw naar 5–10 slachtoffers. Als daar vijf doortrekkende dwergvleermuizen bij zitten dan lijkt de kans op een overschrijding van de 1%-mortaliteitsgrens niet ondenkbaar en moeten er hetzij mitigerende maatregelen worden uitgewerkt hetzij een ontheffing worden aangevraagd.

⁴ In het MER is aangegeven dat er met detectoren passerende vleermuizen zijn geteld. Het is weliswaar lastig om de geregistreerde pulsjes om te zetten in aantallen, maar belangrijk dat er toch een schatting van het aantal doortrekkende ruige dwergvleermuizen wordt gemaakt. Vervolgens moet dan een inschatting van het aantal aanvaringen per turbine worden gemaakt en dan worden uitgerekend worden of dit onder de 1% norm blijft.

Uit de literatuur moet worden aangenomen dat voor windturbines langs waterwegen en trek-routes maximaal 10 (Prinsen et al. in de Flevopolders) tot 30 (Van Vliet et al. in de Wieringermeer) vleermuisslachtoffers per turbine per jaar moet worden gerekend. Uitgaande van 5 windturbines komt dat dan voor de locatie Binnenmaas op maximaal 50 tot 150 vleermuizen per jaar. Het natuuronderzoek bij het MER hanteert andere bronnen (Hötker 2006; Winkelman 2008) en komt op een aantal van 78.⁵ Hiermee wordt een 1%-mortaliteitsnorm van 20 aanzienlijk overschreden.

Daarom zullen er mitigerende maatregelen moeten worden ingezet, die tijdens trek van Ruige dwergvleermuizen grotendeels voorkomen dat er aanvaringen plaatsvinden. Deze maatregelen zijn niet beschreven in het aangevulde MER⁶. Deze informatie is nodig om te kunnen beoordelen of het VKA niet teveel natuurschade veroorzaakt én te bepalen het VKA op de voorgestelde wijze uitgevoerd kan worden binnen natuurregeling. De Commissie is daarom van oordeel dat op dit onderwerp nog niet voldoende informatie beschikbaar is voor de besluitvorming over het bestemmingsplan. De Commissie adviseert deze maatregelen alsnog in beeld te (laten) brengen voordat de gemeenteraad over het bestemmingsplan besluit.

Extra informatie over vogels

Voor het aangevulde MER is aanvullend veldonderzoek uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er zich in de winterperiode meer niet-broedvogels⁷ in het studiegebied bevinden dan eerder werd aangenomen. Hoewel de conclusies in het aangevulde MER summier zijn onderbouwd is de Commissie van oordeel dat in ieder geval bij het VKA voor deze niet-broedvogels de 1%-mortaliteitsnorm niet overschreden zal worden.

⁵ Dat zit binnen de marge van 50-150 per jaar en geeft aan dat veel bronnen dezelfde kant op wijzen. Dit aantal van 78 is wat de Commissie betreft aannemelijk.

⁶ Te denken valt aan een detectiesysteem waarbij de vleermuizen een aantal kilometers voor de turbines al worden waargenomen, waarbij automatisch de turbines worden stilgezet. Deze maatregel zou kunnen worden gekoppeld aan een monitoringssysteem waarin wordt nagegaan of een dergelijke maatregel ook op de lange termijn nodig is.

⁷ Het betreft Kolgans, Dwerggans, Brandgans en Smient waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd in het Natura 2000-gebied Oudeland van Strijen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Gemeente Binnenmaas samen met Renewable Factory en Eneco

Bevoegd gezag: Gemeenteraad Binnenmaas

Besluit: vaststellen van bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D22.2

Activiteit: De gemeente Binnenmaas wil uitvoering geven aan de provinciale windopgave in haar gemeente door een bestemmingsplan vast te stellen dat een windturbinepark met een vermogen van ongeveer 15 MW op de locatie Oude Maas mogelijk maakt.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 3 december 2014

Aankondiging start procedure: 8 januari 2015

Ter inzage legging informatie over het voornemen: 8 januari 2015 t/m 15 februari 2015

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 20 maart 2015

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 31 oktober 2015

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 17 december 2015

Toetsingsadvies uitgebracht: 22 februari 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. ir. W.H.A.M. Keijsers

mw. ir. C.T. Smit (secretaris)

dhr. drs. S.J. Harkema (secretaris toetsing aanvulling)

dhr. ir. J.H. van der Vlist (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER concept, Bosch & van Rijn, 31 oktober 2015;
- Rapport Windpark Oude Maas Akoestisch onderzoek alternatieven Combi-MER, Bosch & van Rijn, april 2015;
- Rapport Visie ruimte en mobiliteit, Verordening ruimte 2014, 1 juli 2015;
- Concept Combi-MER WP Oude Maas (inclusief bijlagen), Bosch & van Rijn, 5 januari 2016;
- Geluidberekeningen WTB gegevens inclusief toelichting, Bosch & van Rijn, 19 januari 2016.

De gemeente Binnenmaas heeft de Commissie advies gevraagd voorafgaande aan de ter visie legging. Daarom heeft de Commissie geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 800
3511 ML Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

